

GOSPODIN JULIJE KUZMA I NJEGOVA ČLANSKA ISKAZNICA

Branko Meštrić, dipl. ing. šum.

Gotovo slučajni pronalazak članske iskaznice Hrvatsko slavonskog šumarskog društva iz 1887. godine, koji se dogodio našim članovima iz osječkog ogranka, potaknuo je cijeli niz akcija, a koje su opet dovele do otkrića koje bi rado podijelili s čitateljima.

Dakle, radi se o članskoj iskaznici koju je 1887. izdalo naše društvo izvjesnom gospodinu Kuzmi, koji „članuje“ od godine 1885. Iskaznica se 130 godina poslije našla u Budimpešti, da bi se potom preko trgovca antikvitetima pojavila na sajmu u osječkoj Tvrđi.

Iskaznicu je otisnula Tiskara i litografija C. Albrechta u Zagrebu, Duga ulica br. 26, koja u to doba tiska i Šumarski list i „preporučuje se slavnim upravama imov. občina i kr. šum. uredom za izvedenje svihkolikih naručbina u crnom i šarotisku, priugotavlja uredovne, trgovačke i obrtne formulare uz najjeftinije cijene ukusno i točno.“ (iz reklame u Šumarskom listu) Naša iskaznica je očito ta „u šarotisku“, tj. vjerojatno litografija u pozadini s otiskom zelene boje na pojedinim mjestima.

I tu otprilike završavaju činjenice o ovom zanimljivom egzemplaru. Međutim, sama pojava iskaznice otvorila je i nekoliko pitanja: najprije, čija je to iskaznica – tko je bio g. Kuzma? Koji „članuje“ od 1885. godine – taj glagol, iako

etimološki vrlo logičan vjerojatno nekad i običan baš i ne koristimo često. No mnogima već na prvi pogled zapne oko na sam dizajn iskaznice. Po svoj prilici, likovni bi ga stručnjaci po kratkom postupku otpremili u rubriku kiča – mnogi elementi scene zaista vuku u tom smjeru, ali sama minucioznost izvedbe tako običnog tiskarskog proizvoda kao što je članska iskaznica, pa još debelo u devetnaestom stoljeću zavređuje izvjesnu pozornost.

Otkuda taj dizajn?

Mjeseca siječnja 1884. godine, za urednikovanja i tad već uglednog šumarskog barda Frana Xaviera Kesterčaneka, uglednog „pravog učitelja šumarstva“ na Gospodarsko – šumarskom učilištu u Križevcima, odnosno u tom času županijskog nadšumara u Zagrebu (jer se razišao s ekipom u Križevcima) pojavila se prvi put naslovnica Šumarskog lista u obliku koji će potrajati čak 35 godina (!!) sve do broja 11-12/1918. dakle na 355 sveščića. Na žalost do sada ne uspjemo naći ni riječi o ovome značajnom, a pokazat će se i dugovječnom redizajnu časopisa na njegovim stranicama.

Neki trag bi možda mogla biti crtica u ŠL 4/1884. o tome da je *upravljajući odbor dao u zavodu C. Albrechta u Zagrebu zgotoviti nove povelje za društvene članove. Povelje te*

jur su gotove — ter pravo remek dielo rečenog zavoda i risara g. Steinbauera. Iste su načinjene po nacrtu društvenog tajnika g Dra. Köröskényi-a, a izkičeno lih domaćimi prizori. Čitava povelja predočuje liep niz šumskih prediela. — S desne strane nam se predočuje t. z. Jelačićev brieg, zagrebačkog Sljemena ... 820 m. nad morem, s lieve strane pako prikazuje nam se razvalina starodrevnog grada „Modruša“ u 16. vieku stolno mjesto krbavskih knezova Frankopana, a kasnije stolica krbavskih i modruških biskupa i kaptola, izpod Kapele, ter divni slapovi „Plitvički“. Svi se ti predjeli oživljuju ukusno razredjenom divljaci i zvieradi — čineć tako vrlo liepu harmoničnu ciel.

Ne možemo sa sigurnošću utvrditi izravnu vezu: nova naslovnica ŠL – povelja HSŠD – članska iskaznica, ali budući se radi o istom vremenu, istoj tiskari, a i znatnoj sličnosti naslovnice i iskaznice (pa i opisa povelje), moglo bi se s velikom vjerojatnošću sva ta rješenja poistovjetiti i zaključiti da je novu naslovnicu, pa i iskaznicu, narisao g. Steinbauer koji je očito u to doba surađivao sa tiskarom C. Albrechta.

I konačno – tko je g. Kuzma? I otkud iskaznica u Mađarskoj?

Moramo priznati da „na prvu“ ni nalaznici a ni mi nismo uspjeli pročitati samo ime. Tek kad smo shvatili da je u dativu i da je prvo slovo „J“ stvari su se počele odmotavati. Dakle: Julio Kuzma.

Prvi korak – pogled u čuveni Imenik hrvatskih šumara – nije donio ništa. Nikakav Kuzma nije registriran. A očito je bio šumar, k tome i vrlo rani član HŠD. Nezgodno!

Sljedeći korak: digitalna arhiva Šumarskog lista i biblioteke HŠD. Dvanaestak knjiga, uglavnom Koledara s kraja 19. i početka 20. stoljeća – aha, očito se spominje u šematizmima, ali i dvjestotinjak stranica Šumarskog lista! Dobro, dio su razni Kuzmanići ili Kuzma Kovačić sa kraja dvadesetog stoljeća, ali tako puno je stranica i iz doba našeg Julija.

Nema druge, nego prelistati požutjele listove (zavrtjeti disk!) Šumarskog lista i saznati tko je to Julio Kuzma i za što ga nema u Imeniku hrvatskih šumara.

U popisu članova Hrvatsko-slavonskog šumarskog društva u Šumarskom listu 1/1885. spominje se kao član I. razreda i **Kuzma Julio**, kr. šumar, Zagreb. Vjerojatno iste godine imenovan je kod kr. šumarskog ureda u Zagrebu G. **Julio Kuzma**, kr. kontrolnim nadšumarom. (ŠL 1/1886).

U broju 5/1886 imamo već njegov člančić u rubrici Raznoliko, koji ga možda indirektno veže za Mađarsku: *Nagrade za pošumljenje u Magjarskoj. Ug. ministarstvo za poljodjelstvo, obrt i trgovinu razpisala je natječaje za nagrade pošumljenje planina i sljemena visokih gora, strmih strana, dotično uobće za pošumljenje onih površina, na kojih se širenje urvina, usova, vjetroloma i vododerina kao i mela (Flugsand) prepriječiti hoće, te gdje se pošumljenje po zak. Čl. XXXL od g. 1878. § 165. s gledišta obćega gospodarstva zahtieva, te koje će se šume u buduće kao zaštitne šume upotriebiti.*

Nagrade izplatiti će se iz t. z. šumske zaklade (zemaljska šumska zaklada otvorena je i dopunjuje se iz 4/5 utjerivih šumsko-kvarnih odšteta), te sastoje od nagirada po 1000, 800 i 500 for. i od trijah priznanja: od 400, 200 i 100 franaka u zlatu.

Natjecati se može sa svakim pošumljenjem, koje nije državnim provedeno, i to pravo natjecanje na nagrade imadu vlasnici sa površinom od najmanje 25 ralih, na priznanja pako oni, sa najmanjom površinom od 10 rali na jednom mjestu. Nagrada dosuditi će potrebno povjerenstvo ministarstva za poljodjelstva, pod predsjedništvom kr. ugarskoga zemaljskoga nadšumarnika, te će se god. 1891. (t. j. kad je već pošumljenje osigurano) isplatiti, i to: dvje trećine posjedniku a jedna trećina činovniku, koji je pošumljenjem ravnao.

J. Kuzma.

U broju 10/1887 doznajemo da je kr. nadšumar **Julije Kuzma** sudjelovao na XI. glavnoj skupštini hrvatsko – sla-

vonskoga šumarskoga društva, obdržanoj u glavnom gradu Zagrebu 11. rujna 1887.

U broju 12/1887. u Izjavi uredništva povodom svršetka XI. tečaja:

*Povodom ovim smatramo si za dužnost sjetiti se naših vrijednih sustručara i prijatelja, koji nas pomno pratiše i podupiraoše u našem radu oko unapređivanja naše liepe zelene grane tečajem ove godine, a naročito zahvaliti se njim na podpori, koju nam pružiše, doprinesav bud u člancih i strukovnih razpravah, bud u raznih viestih i inih crticah mnogo poučna i zanimiva na korist naše strukovne zajednice. Međju ostalim pomagaoše nas tečajem ove godine sljedeća p. n. gospoda:... **Kuzma Julijo**, nadšumar kod kr. šumarskoga ravnateljstva u Zagrebu....*

U broju 4/1888 saznajemo da je g. Julio Kuzma član od 1885. godine. (to smo saznali i iz članske iskaznice: članuje od 1885!!!)

U broju 12/1893. ima jedna zgodna reklama:

*Mjerila za mjerenje stabalja. Stolari braća Kovačević u Zagrebu, Preradovićeva ulica br. 43. preporučuju p. n. gg.: šumoposjednikom, šumskom činovništvu, drvotrcima i šumskim upravam državnih imovinskih i privatnih šuma, mjerila (Messkluppen) za mjerenje stabala i od istoga proizvedene robe, a ista su izradjena po najrabljivijem sustavu pokojnoga kr. šumarskoga nadšavjetnika Dragutina Wagnera i mjerila za kubiciranje stojećih bukava, kako ih je upriličio kr. državni nadšumar **Julio Kuzma**.*

Mjerila izradjuju se iz posve suhe čvrste mlade jasenovine solidno i ukusno u dva oblika.

U članku Šumarske viesti sa milenijske izložbe u Budimpešti nalazimo na crticu:

*... Penjući se lievim stepenicama nailaziš na vrlo interesantnu sliku, koju je izradio šumarnik g. **Kuzma**. Ova slika daje naputak i objašnjenje za mjerenje i ocieniu bukavih stabala uzrastlih na brežuljastim šumama kraljevine Hrvatske.*

*Tome nasuprot na desnim stepenicama vidi se druga slika g. **Kuzme** u kojoj se predočava uzrast stabala u prašumama gorskog krševitog kotara. I jedna i druga slika veoma je poučna, te bi bilo vrijedno da se u našem listu predoči i potanje objasni (ŠL 7/1896).*

Dne 26. veljače 1899. nalazimo ga na proslavi 40-godišnjice službovanja gg. šumarskog savjetnika H. Grunda i nadšumara F. Tvrznika. (ŠL 4/1899)

I vjerojatno najvažnije otkriće – u broju 8/1906 nalazimo ga na pokopu Josipa Kozarca u Vinkovcima:

Mrtvo tijelo neprežaljenoga pokojnika preneseno je u Vinkovce, te tamo na dne 23. kolovoza u jutro, uz svestrano sa-

*učeeće i zaslužene počasti svečanim načinom pokopano. Hrvatsko slavonsko šumarsko društvo zastupao je pri tom član upravnoga odbora društva kr. državni šumarski savjetnik g. **Julije Kuzma**. — Bila pokojniku vječna slava i harna uspomena, toli od strane hrvatskih šumara kao i sveg hrvatskog naroda.*

I svakako – sram nas bilo što ga nismo imali u Imeniku: Julio Kuzma bio je i **dopredsjednik HŠD** čak je i predsjedao jednom Skupštinom. U broju 11-12/1908. nalazimo izvještaj sa sjednice Skupštine HŠD iz kojega se to vidi: *Nakon toga priobćio je predsjedatelj (g. Kesterčanek) da mu slabo zdravlje ne dopušta da i nadalje predsjedava ovoj skupštini, te je u povodu toga umolio II. podpredsjednika p. u. g. **Julija Kuzmu**, kr. drž. šumarskog savjetnika, da bi preuzeo predsjedništvo.*

Eto, jednim brzim pregledom postojeće dokumentacije vrlo brzo smo locirali g. Julija Kuzmu, naravno, odmah ga i uvrstili u Imenik hrvatskih šumara. Ali tu još nije kraj istraživanja i iznenađenjima.

Pretraživač je na ime „KUZMA“ u digitalnoj biblioteci locirao knjigu: KUZMA GYULA: A SZLAVÓNIAI TÖLGYESEKRÖL; SZÉKELY ÉS ILLÉS KÖNYVNYÖMŰ AJÁ, UNGVAR 1911.

Ne moramo napominjati da nitko nije ni pretpostavio da je ovu knjigu napisao „naš čovjek“, a niti da se uopće radi o slavonskim hrasticima. Da, autor je upravo naš Kuzma i to je knjiga o slavonskim hrastovima izdana u Mađarskoj i na mađarskom jeziku, tako da je zbog jezične barijere ranije nismo ni primijetili.

I sad, ako uzmemo njegovo pisanje o mađarskom šumarstvu 1886., pa aktivno sudjelovanje na Milenijskoj izložbi u Budimpešti, pa i knjigu u Mađarskoj i na mađarskom, više i nije tako čudno da je i njegova članska iskaznica pronađena u Mađarskoj. Očito je naš Đula poznao mađarski jezik, kretao se u mađarskim šumarskim krugovima – možda i živio (i umro?) u Mađarskoj. U to vrijeme Monarhije to ne bi bilo ništa čudno ni neobično.

Na kraju, napominjemo da je ovo samo jedno ad-hoc istraživanje s povodom – o jednom čovjeku, uglednom i vrijednom šumaru, o kojemu nismo znali gotovo ništa, a toliko toga je zapravo napisano i pohranjeno u našoj dokumentaciji. Naravno da ima još građe i o g. Kuzmi, ali i o brojnim drugim zanimljivim našim predčasnicima koji nisu bili te sreće da se o njima piše.

Pozivamo čitatelje da nam svakako dojave postojanje možebitnih drugih dokumenata – članskih iskaznica, a posebno bi voljeli vidjeti spominjanu povelju HŠD iz 1884. Također nas zanimaju nove činjenice o Juliju Kuzmi, ali i o drugim hrvatskim šumarima koji zaslužuju da budu u Imeniku, a tamo sticajem okolnosti nisu. Hvala.